

Beleggen:

Verantwoord, duurzaam of met impact?

Themapublicatie | september 2018

Steeds meer beleggers baseren hun beleggingskeuzes op financiële- én niet-financiële criteria.

Dit betekent dat zij bedrijven niet alleen beoordelen op financiële resultaten maar ook op de manier waarop zij omgaan met milieu, sociale en maatschappelijke thema's. Denk bijvoorbeeld aan kinderarbeid, kern-energie of controversiële wapens.

De wijze waarop beleggers deze thema's laten meewegen, verschilt sterk. In deze themapublicatie gaan we dieper in op drie manieren van beleggen en laten we zien wat u van ons kunt verwachten.

Inhoud

1. Drie beleggingsvormen

PAGINA 2

2. Marktomvang en rendement

PAGINA 5

3. De aanpak van Van Lanschot

PAGINA 6

4. Conclusie

PAGINA 11

5. Bijlage: Hoe verantwoord is Van Lanschot?

PAGINA 12

1. Drie beleggingsvormen

Behalve verenigingen, stichtingen en kerkelijke instellingen zijn ook steeds meer institutionele beleggers en particulieren geïnteresseerd in beleggen op basis van financiële- én niet-financiële criteria. In lijn daarmee is het aantal beleggingsproducten dat hier op inspeelt de laatste jaren stevig gegroeid. Veel van deze producten heten ‘verantwoord’ (responsible), ‘duurzaam’ (sustainable) of vallen in de categorie ‘impact beleggingen’. Wat verstaan we precies onder deze benamingen?

A. Verantwoord beleggen

Bij verantwoord beleggen beoordelen beleggers bedrijven op basis van financiële- én niet-financiële criteria en wordt daarnaast een zogenoemde engagementaanpak gehanteerd.

Bij engagement spreken beleggers bedrijven aan op hun sociale, milieu of maatschappelijke prestaties als daar aanleiding voor is. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven die internationale conventies of wetten over kinderarbeid of werktijden schenden, of bedrijven die veelvuldig in opspraak zijn in verband met ernstige milieuvuiling. Het doel van engagement is de sociale, milieu of maatschappelijke prestaties van het bedrijf te verbeteren.

Als de dialoog met het bedrijf geen resultaat oplevert, behoort uitsluiting van het bedrijf tot de mogelijkheden. Voor uw beleggingsportefeuille betekent het dat de belegging verkocht wordt. Dit gebeurt alleen op het moment dat het bedrijf niet voldoet aan onze eisen en verwachtingen ten aanzien van de sociale, milieu of maatschappelijke prestaties van het bedrijf. Uitsluiting is bij verantwoord beleggen geen doel op zich.

B. Duurzaam beleggen

Duurzame beleggers hanteren net als verantwoorde beleggers financiële- en niet-financiële criteria in hun beleggingsproces. Het grote verschil is echter dat duurzame beleggers zich sterker richten op het uitsluiten van bedrijven of sectoren die niet voldoen aan vooraf opgestelde sociale, milieu of maatschappelijke criteria. We zien daarom vaak dat tabaksproducenten, producenten van kernenergie of bedrijven die veelvuldig bij corruptie betrokken zijn, uitgesloten worden van opname in een beleggingsportefeuille of advieslijst.

Sommige duurzame beleggers gebruiken de niet-financiële informatie tevens om binnen bepaalde sectoren de meest duurzame bedrijven te selecteren; dit noemen we positieve screening.

Bijvoorbeeld: een duurzame belegger kiest bij de selectie van farmaceutische bedrijven de meest transparante bedrijven die zich meer dan gemiddeld inspannen om medicijnen te leveren aan patiënten in ontwikkelingslanden. Voor veel verantwoorde en duurzame beleggers geldt tevens dat zij hun invloed op bedrijven ook uitoefenen door het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

“

Inpact beleggen draagt in positieve zin bij aan een betere wereld

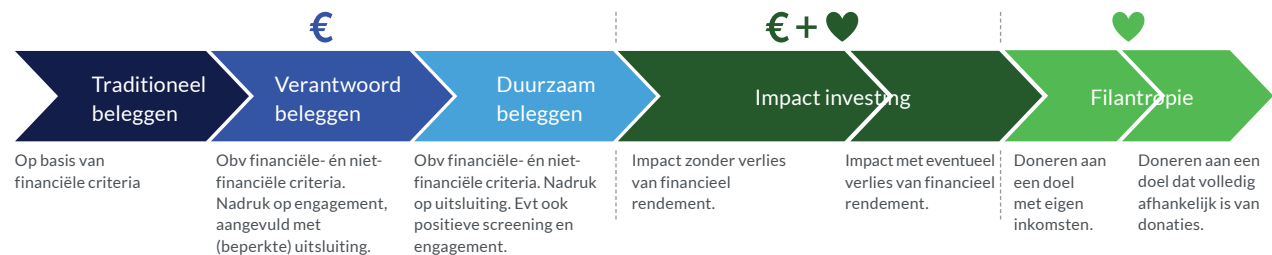
C. Impact beleggen

Een derde beleggingsvorm die gebruikmaakt van financiële- en niet-financiële informatie en met name de laatste tijd vaak in de publiciteit is, is impact beleggen. Bij deze beleggingsaanpak wordt er belegd in bedrijven of instellingen die nadrukkelijk zijn opgericht om in positieve zin bij te dragen aan een betere wereld (impact). Deze bedrijven en instellingen richten zich bijvoorbeeld op de bestrijding van armoede of jeugdwerkloosheid, het ontwikkelen van medicijnen voor ‘vergeten ziektes’ of de ontwikkeling van (milieu)technische innovaties. Globaal genomen bestaan er twee vormen van impact investing: ‘finance first’, waarbij de belegger niet of nauwelijks bereid is financieel rendement op te offeren in ruil voor maatschappelijk rendement, en ‘impact first’, waarbij die bereidheid groter is.

Figuur 1 vat de drie beleggingsvormen nog eens kort samen en zet ze tevens af tegen traditioneel beleggen (waarbij geen gebruik wordt gemaakt van niet-financiële data) en ‘filantropie’. Filantropie is het doneren aan goede doelen met het oog op sociaal, milieu of maatschappelijk rendement. Het financiële rendement van filantropie is nihil.

In het figuur neemt de relatieve waarde die de belegger aan het financiële rendement hecht van links naar rechts af, en stijgt de waarde die aan het maatschappelijk, milieu en/of sociale rendement wordt toegekend. Voor de meest rechtse positie – die van de filantroop – geldt dat er eigenlijk geen sprake meer is van beleggen, maar van doneren.

Figuur 1. Keuzemogelijkheden voor beleggers

Bron: European Venture Philanthropy Association (EVPA), Impactspace en Van Lanschot, 2018

2. Marktomvang en rendement

Diverse onderzoeken geven aan dat de markt van verantwoorde, duurzame en impact beleggingen sterk groeit.

Zo toont het recente Eurosif-onderzoek¹ onder Nederlandse institutionele beleggers en vermogensbeheerders het volgende beeld.

Tabel 1. Nederlandse institutionele markt (in mrd euro)

	2015	2013
Gescreende beleggingen (obv internationale normen)	936	746
Beleggingen met engagement en stemmen	726	649
Beleggingen met uitsluitingscriteria	1123	1.069
Beleggingen op basis van positieve screening	57	15
Impact beleggingen	41	9

Bron: Eurosif, 2014 en 2016

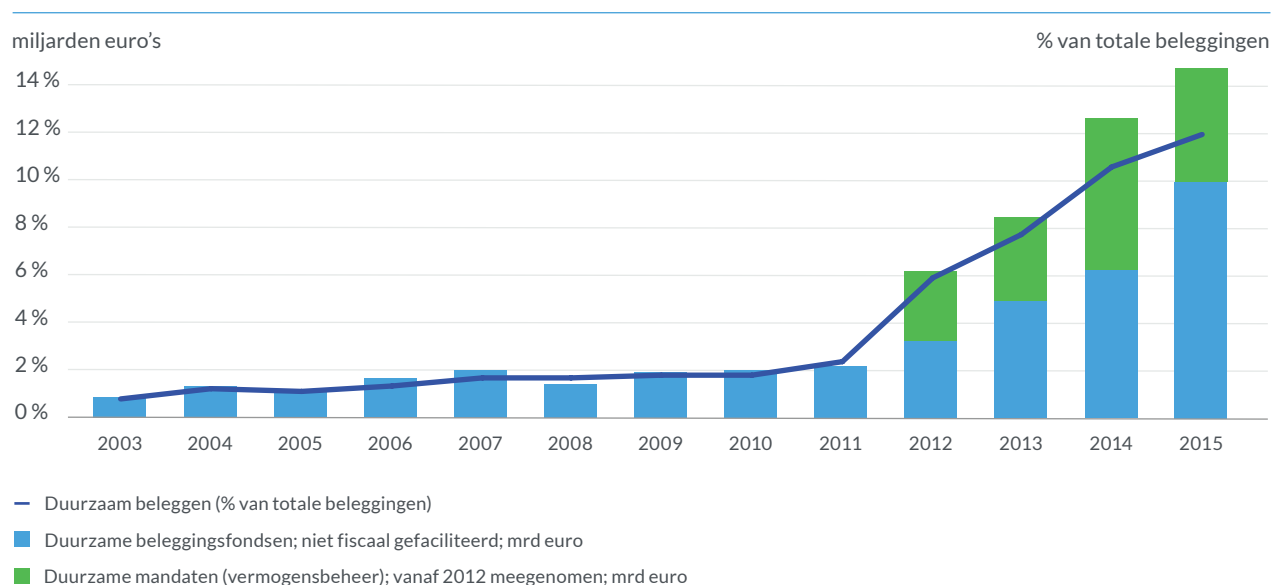
Ook de cijfers van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO), zie figuur 2, bevestigen dat er sprake is van aanzienlijke groei². Volgens de VBDO werd er in 2015 door Nederlandse particulieren 9,3 miljard euro (8% van alle beleggingen) belegd in duurzame beleggingsproducten. Inclusief duurzame vermogensbeheermandaten zelfs 14 miljard euro (12,1% van alle beleggingen). Zie figuur 2.

Rendement

Uit talloze wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat verantwoord beleggen (waarbij het aantal uitsluitingen gering is) op de lange termijn qua rendement niet afwijkt van traditioneel beleggen³. Voor duurzaam beleggen geldt veelal dezelfde conclusie, tenzij de duurzame beleggingsstrategie een groot deel van de economie uitsluit. In dat geval neemt de kans op een afwijkend rendement wel toe.

Impact beleggen tot slot kan in zeer uiteenlopende rendementen resulteren. Een en ander is onder meer afhankelijk van de specifieke risico's van de social enterprise waarin wordt geïnvesteerd en de gekozen beleggingscategorie. Een sociale onderneming heeft als doel het oplossen van een maatschappelijk probleem.

Figuur 2. Marktomvang duurzaam beleggen door particulieren in Nederland

Bron: VBDO, 2003-2016

3. De aanpak van Van Lanschot

Al sinds 2008 biedt Van Lanschot haar beleggers, zowel in Beleggingsadvies als Vermogensbeheer, een verantwoorde beleggingsoplossing aan. Deze zetten we hieronder kort uiteen. Daarna wordt beschreven hoe wij duurzaam beleggen en impact beleggen hebben ingevuld.

A. Verantwoord beleggen

Veruit de meeste beleggingsfondsen die wij opnemen in Vermogensbeheer en adviseren bij Beleggingsadvies worden ieder kwartaal gescreend op niet-financiële criteria. Hetzelfde geldt voor de individuele aandelen en obligaties die op onze advieslijsten voorkomen. Bedrijven, instellingen en fondsbeheerders die niet aan de vooraf opgestelde minimale eisen voldoen, worden hier op aangesproken (engagement) met het verzoek hun beleid en/of prestaties te verbeteren. Indien hier onvoldoende op wordt gereageerd, zal Van Lanschot haar positie heroverwegen en het bedrijf, instelling of beleggingsfonds uitsluiten.

In meer detail ziet het verantwoorde beleggingsproces er als volgt uit:

Basis. De basis van het proces wordt gevormd door twee belangrijke internationale raamwerken die

Van Lanschot en Kempen in 2008 hebben ondertekend: de United Nations Global Compact (UNGC) en de Principles for Responsible Investment (PRI). Samen met de Guiding Principles on Business and Human Rights (HR) bevatten deze raamwerken de belangrijkste thema's voor ons verantwoorde beleggingsbeleid. Zie figuur 3.

Figuur 3. Thema's voor verantwoord beleggen

Thema's op basis van Global Compact, Principles for Responsible Investment en Human Rights

Mensenrechten
Kinderarbeid
Gedwongen arbeid
Collectieve onderhandeling
Discriminatie
Corruptie
Milieubescherming
Controversiële wapens
Biodiversiteit
Verantwoord ketenbeheer
Milieugevaarlijke stoffen

Bron: Van Lanschot, 2016

Invulling. Om het gedachtegoed van deze raamwerken te kunnen doorvoeren in ons beleggingsbeleid hebben wij een lijst opgesteld van ruim 100 internationale conventies, verdragen en richtlijnen. Het gaat hier bijvoorbeeld om internationale conventies over arbeids-

rechten, de universele verklaring van de rechten van de mens, diverse conventies over klimaatverandering en biodiversiteit, anti-corruptieverdragen, internationale verdragen ten aanzien van (controversiële) wapens en de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Screening. De eigen Kempenfondsen, de meeste fondsen¹ van andere financiële instellingen en de bedrijven en instellingen op de advieslijsten worden op kwartaalbasis getoetst op mogelijke schendingen van deze ruim 100 verdragen, conventies en richtlijnen. Voor deze toetsing maakt Van Lanschot gebruik van een externe research provider. De resultaten van de screening worden besproken in het ESG Council, bestaande uit beleggingsspecialisten van Kempen en Van Lanschot, aangevuld met externe wetenschappelijke specialisten.

Engagement. Op basis van de screening besluit het ESG Council welke individuele bedrijven en beleggingsfondsen (die in deze bedrijven beleggen) worden aangesproken. Daarna monitort het ESG Council de resultaten van het engagementtraject.

Leidt het engagementtraject niet tot verbeteringen, dan kan het ESG Council besluiten dat Van Lanschot zich terugtrekt als belegger. Van Lanschot verwijderd het bedrijf, instelling of fonds dan van haar advieslijsten en modelportefeuilles. Kempen neemt deze bedrijven ook niet meer op in de eigen beleggingsfondsen.

Uitsluiting van bedrijven die controversiële wapens produceren

Hoewel onze verantwoorde beleggingsaanpak zich dus vooral richt op engagement met bedrijven en beleggingsfondsen, geldt er voor bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens een strikt uitsluitingsbeleid. Bedrijven die betrokken zijn bij de productie van antipersoonsmijnen, kernkoppen, clustermunities, chemische en biologische wapens worden uitgesloten. Hetzelfde geldt ook voor beleggingsfondsen die in dergelijke bedrijven beleggen.

Voorbeelden van recente engagementresultaten

- In 2016 spraken we met La Doria, een Italiaanse producent van tomatenproducten die regelmatig in opspraak was vanwege de slechte arbeidsomstandigheden bij haar toeleveranciers in Zuid-Italië. Ook legden we contact met enkele van haar afnemers: supermarkten die claimen dat zij slechte arbeidsomstandigheden bij toeleveranciers niet tolereren. Uit deze gesprekken concludeerden we dat La Doria bovengemiddeld positief scoort in haar sector. Zo laat zij tomaten bijvoorbeeld niet handmatig maar machinaal oogsten, heeft zij een ethische code opgesteld voor haar toeleveranciers en betaalt ze de eigen seizoenarbeiders minstens het minimumloon. Ondanks deze goede resultaten gaf La Doria aan opnieuw een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar haar toeleveranciers.
- In 2016 leidde onze dialoog met de Amerikaanse fondsbeheerder Neuberger Berman ertoe dat zij haar belegging in Aecom (betrokken bij kernwapens) afstootte.

Naar aanleiding van dit voorval gaf het fonds tevens aan haar ESG beleid voor zogenaamde 'high yield' beleggingen verder te gaan aanscherpen.

Engagement nader beschouwd

Indien bedrijven, instellingen of beleggingsfondsen niet voldoen aan de internationale verdragen en/of conventies worden zij hier binnen de verantwoorde beleggingsaanpak dus op aangesproken. Dit noemen we engagement. Niet alleen de sociale, milieu en maatschappelijke prestaties van bedrijven vormen een reden voor engagement, ook op verzoek van klanten kunnen wij een engagementtraject opstarten op specifieke duurzaamheidsthema's.

Zo spraken we afgelopen jaren met cacao producenten over hun betrokkenheid bij kinderarbeid in de cacao-sector in West-Afrika en met palmolie producenten over het (illegaal) kappen van tropisch regenwoud. Tevens gingen we in gesprek met bedrijven die controversiële stuwdammen bouwden en lokale bewoners dwongen te verhuizen zonder hen (voldoende) te compenseren. En nu er de laatste jaren steeds meer klimaat- en waterdata voorhanden zijn, is ook het aantal engagementcases op deze onderwerpen toegenomen.

Omdat wij een relatief kleine speler op de internationale kapitaalmarkt zijn, is het belangrijk om zoveel mogelijk samen te werken met andere financiële instellingen. Door op te trekken met instellingen die in hetzelfde bedrijf of

“

Tip voor verantwoorde beleggers in beleggingsadvies

Volg de advieslijsten van Van Lanschot. De titels op deze lijsten voldoen aan ons verantwoorde beleggingsbeleid.

beleggingsfonds beleggen, kunnen we meer gewicht in de schaal leggen en neemt de kans op succes toe.

Als vertegenwoordigers van betrokken aandeelhouders hechten wij veel waarde aan het stemmen (namens beleggers in de beleggingsfondsen) op aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin de beleggingsfondsen beleggen. Kempen stemt daarom op aandeelhoudersvergaderingen van Nederlandse ondernemingen en bij volmacht in geval van internationale ondernemingen. Ons stembeleid is in lijn met het hierboven beschreven verantwoorde beleggingsbeleid. Sociale, milieu en maatschappelijke thema's worden dus ook hier meegewogen.

Samenvattend

Onze verantwoorde beleggingsaanpak geldt voor zowel Beleggingsadvies als Vermogensbeheer (Vermogensbeheer Van het Huis; eigen fondsen en fondsen van derden) en beslaat een groot aantal niet-financiële thema's. De kern van de verantwoorde aanpak is engagement, aangevuld met beperkte uitsluiting. Controversiële wapens worden altijd uitgesloten.

B. Duurzaam beleggen

Sommige beleggers geven er de voorkeur aan de minst duurzame bedrijven en activiteiten uit te sluiten en hun portefeuille vooral in te vullen met 'duurzame

voorlopers'. Speciaal voor deze beleggers hebben we Vermogensbeheer Duurzaam+ gecreëerd. De verschillen tussen verantwoord beleggen en Vermogensbeheer Duurzaam+ staan verderop uitgewerkt.

Net als bij verantwoord beleggen geldt bij Duurzaam+ dat alle opgenomen fondsmanagers de Principles for Responsible Investment ondertekend hebben en dat hun fondsen worden gescreend op de thema's zoals genoemd in de UN Global Compact: mensenrechten, arbeidsrechten, milieuaspecten en anti-corruptie. Daarnaast bevat Duurzaam+ geen beleggingen in controversiële wapenproducenten. Tot zover zijn Verantwoord Beleggen (zie A) en Duurzaam+ dus gelijk aan elkaar.

Op een aantal onderdelen gaat Duurzaam+ echter verder. Duurzaam+ sluit bijvoorbeeld ook beleggingen in conventionele wapens en tabak uit. En bij voorkeur kiest Duurzaam+ voor beleggingsfondsen met:

- een positieve screening (in iedere sector worden de duurzame voorlopers geselecteerd);
- een klimaataanpak (gericht op CO₂-reductie);
- extra uitsluitingscategorieën (bijvoorbeeld alcohol, bio-industrie, genetische modificatie, etc).

Binnen Duurzaam+ zijn zowel Kempenfondsen als beleggingsfondsen van andere financiële instellingen opgenomen. Voor de in Duurzaam+ opgenomen Kempenfondsen gelden – in aanvulling op bovenstaande criteria – nog enkele aanvullende

duurzaamheidscriteria*. Zo sluiten deze fondsen ook alcohol, nucleaire energie, porno, gokken, bont en steenkolenproductie uit en hanteren zij een engagementaanpak voor dierproeven, genetische modificatie en bio-industrie.

Voorbeelden van Kempenfondsen die opgenomen kunnen worden in Vermogensbeheer Duurzaam+ zijn het Kempen Sustainable Smallcap Fund, het Kempen Global Sustainable Equity Fund en het Kempen Sustainable Credit Fund.

Tabel 2. Criteria Verantwoord Beleggen (VB) en Duurzaam+ (DZ+)

	VB	DZ+
Ondertekening PRI	✓	✓
Ondertekening UNGC (screening/engagement op mensen- en arbeidsrechten, milieu en corruptie)	✓	✓
Uitsluiting controversiële wapens	✓	✓
Uitsluiting conventionele wapens	-	✓
Uitsluiting tabak	-	✓
Bij voorkeur positieve selectie	-	✓
Bij voorkeur extra uitsluiting (bijvoorbeeld op alcohol, bio-industrie, GMO)	-	✓
Bij voorkeur klimaataanpak (CO2-reductie)	-	✓

Bron: Kempen Capital Management, 2015

* Onderzoek van alle prospectussen van de fondsen opgenomen in Duurzaam+ heeft ons geleerd dat Kempen meer uitsluit dan fondsen van andere instellingen. Bij uw banker of beleggingsadviseur kunt u het artikel 'Overzicht toegepaste duurzaamheidscriteria' opvragen. In dit artikel gaan we hier uitgebreider op in.

Voor opgenomen duurzame Kempenfondsen geldt aanvullend ook:

- uitsluiting van alcohol, nucleaire energie, porno, gokken, bont en steenkolenproductie;
- engagement voor dierproeven, genetische modificatie en bio-industrie.

Streng duurzaam beleggen

Sommige duurzame beleggers – met name fondsenwervende instellingen – willen graag volledige grip

houden op de duurzaamheidscriteria die binnen hun portefeuille worden gehanteerd. De achtergrond hiervan is meestal dat zij willen voldoen aan de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van Goede Doelen Nederland⁴. Alleen door de beleggingsportefeuille volledig in te vullen met Kempen beleggingsfondsen (meestal aangevuld met staatspapier) kan aan deze wens worden voldaan. We noemen deze invulling 'Streng Duurzaam'.

Tabel 3. Drie duurzame beleggingsfondsen

Fondsnaam	Kempen Sustainable European Smallcap Fund	Kempen Global Sustainable	Duurzaam+
Belegt in	Duurzame small- & midcaps in Europa	Duurzame largecaps wereldwijd	Duurzame Europese bedrijfsobligaties
Omvang fonds (mio euro)	183	96	158
Aantal belangen (bedrijven)	31	53	241
Uitsluitingen (% van totale beleggingsuniversum)	Ca. 6%	Ca. 17%	Ca. 19%

Bron: Kempen Capital Management, 2017

Beleggen brengt risico's met zich mee, u kunt uw inleg verliezen. De waarde van uw beleggingen is mede afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten.

C. Impact beleggen

Van Lanschot heeft de ontwikkelingen op het terrein van impact investing de afgelopen jaren op de voet gevolgd. We hebben vastgesteld dat de interesse van beleggers in impact investing groeit, net als het aantal beschikbare impact investing beleggingsfondsen.

De kwaliteit van deze beleggingsfondsen loopt nog sterk uiteen, net als de kosten, het rendement en de liquiditeit. Ook op het terrein van transparantie zijn de verschillen groot. Nog maar weinig impact investing fondsen kunnen bijvoorbeeld aangeven welke maatschappelijke impact zij daadwerkelijk hebben bereikt.

Van Lanschot heeft voor haar klanten een selectieproces ontwikkeld om de in de markt beschikbare impact investingfondsen op kwaliteit te beoordelen. Vanaf 2016 hebben we de resultaten van dit selectieproces onder de aandacht van onze adviesklanten gebracht.

Tips voor impactbeleggers in beleggingsadvies

- U kunt beleggen in speciaal door Van Lanschot geselecteerde impactfondsen die op de beleggingsadvieslijst van Van Lanschot staan. Deze fondsen voldoen aan onze criteria voor impact investing.
- Wilt u weten of deze fondsen bij u en uw portefeuille passen? Neem contact op met uw adviseur of kijk [hier](#).

“

Tip voor duurzame beleggers in Beleggingsadvies

Als u belegt met advies van een beleggingsspecialist, is het natuurlijk ook mogelijk om te beleggen in duurzame fondsen. Dit geldt zowel voor fondsen van Kempen als van andere financiële aanbieders.

4. Conclusie

Beleggers die naast financiële ook niet-financiële informatie willen laten meewegen in de selectie van hun beleggingen hebben bij Van Lanschot steeds meer te kiezen.

Afhankelijk van uw voorkeuren kunt u kiezen uit:

- verantwoord beleggen: nadruk op engagement, aangevuld met (beperkte) uitsluiting;
- duurzaam beleggen: nadruk op uitsluiting, waar mogelijk aangevuld met positieve screening en engagement;
- impact beleggen: gericht op het oplossen van maatschappelijke problemen.

Op onze website leest u meer.

Meer informatie?

Misschien heeft u na het lezen van deze themapublicatie specifieke vragen. Of wilt u nog wat meer informatie over dit onderwerp? Wij gaan het gesprek hierover graag met u aan. U kunt uw vragen stellen aan uw eigen banker of beleggingspecialist. Maar u mag uw vraag ook mailen naar verantwoordondernemen@vanlanschot.com.

5. Bijlage ‘Hoe verantwoord is Van Lanschot?’

Wij zijn een integere wealthmanager met respect voor de wereld waarin wij leven en met oog voor volgende generaties. Integer bankieren houdt in dat wij, in alles wat we doen, rekening houden met onze belanghebbenden: klanten, medewerkers, aandeelhouders, maatschappelijke organisaties, overheden en collega-banken. Mede op basis van gesprekken met deze belanghebbenden (stakeholderdialoog) formuleren wij ons verantwoordondernemen-beleid.

Wij hebben voor ons beleid voor verantwoord ondernemen key performance indicators (KPI's) vastgesteld. Deze KPI's zorgen voor een stevige verankering van het beleid en maken de resultaten meetbaar.

Bancaire kernactiviteiten

Beleggen en kredietverlening zijn het hart van onze bank; hier speelt verantwoord ondernemen een belangrijke rol.

Kredietverlening

De gelden die onze klanten inbrengen, zetten wij uit in verantwoorde kredietverlening. Wij toetsen zakelijke kredieten op duurzaamheid. Kredietnemers die zich onvoldoende inspannen voor duurzaamheid spreken we aan (engagement). Treedt er geen verbetering op, dan nemen we afscheid. Wij verlenen geen kredieten in

‘gevoelige’ sectoren (bijv. olie en gas, bio-industrie) of ‘gevoelige’ regio's (bijv. Afrika, Azië of Zuid-Amerika).

Beleggingen

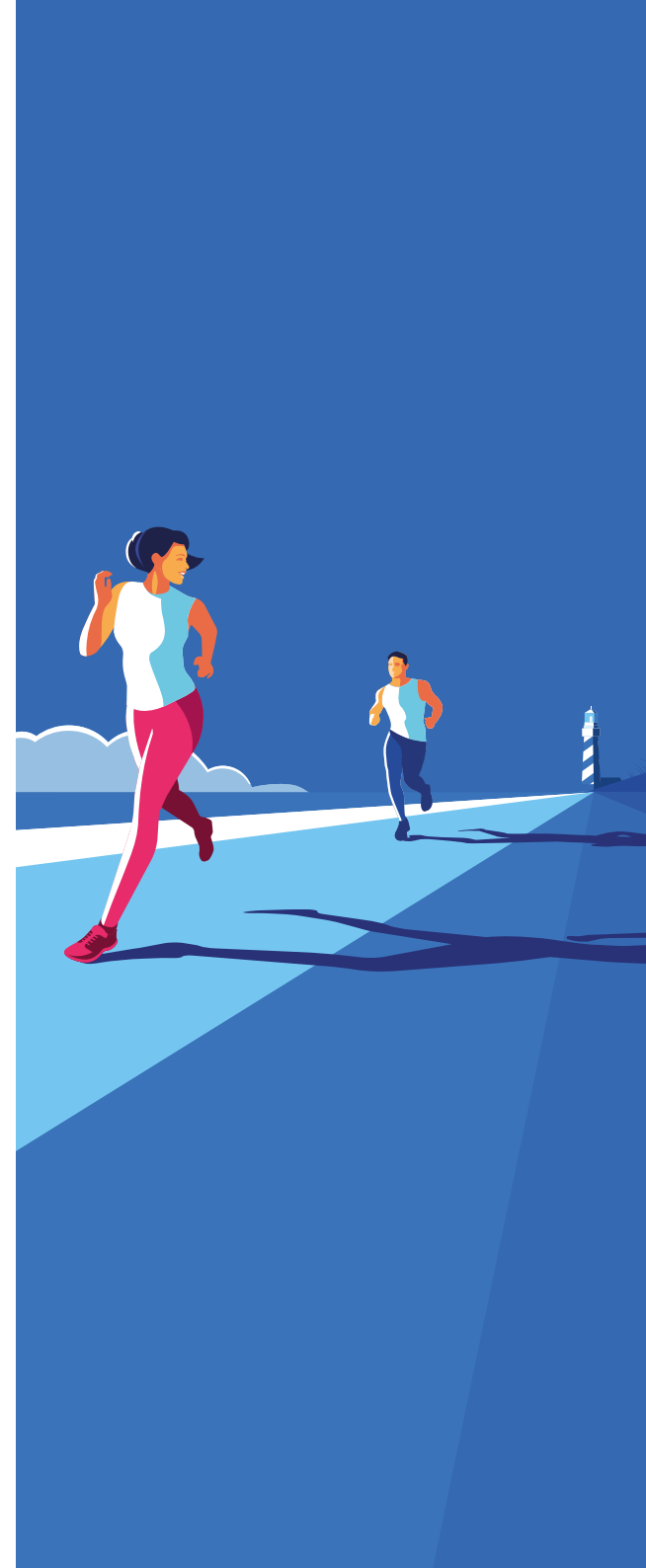
Onze eigen beleggingsportefeuille is relatief klein, wordt periodiek getoetst op duurzaamheid en heeft een laag risicoprofiel. De portefeuille bestaat vooral uit Europees staatspapier (voor liquiditeitsdoeleinden) en bevat geen ingewikkelde gestructureerde producten. Voor het vermogen dat we voor onze klanten beleggen hebben we een verantwoord beleggingsbeleid. Zie de uitleg vanaf pagina 4 in deze themapublicatie.

Oog voor milieu

We proberen de ecologische footprint van onze eigen organisatie voortdurend te verlagen. Hierbij richten wij ons vooral op onderdelen die een groot aandeel hebben in onze uitstoot (leaseauto's, vliegverkeer, gasverbruik). Daarnaast hebben we in 2016 voor de eerste maal de CO2-uitstoot van onze balans berekend en zijn we hypotheekklanten actief gaan ondersteunen ten aanzien van energiebesparing. Ons milieubeleid is door CDP – een toonaangevende non-profitorganisatie op dit gebied – beoordeeld met een hoge score.

Betrokken bij de samenleving

Wij hebben een eigen Van Lanschot Kempen Foundation, gericht op donaties en het inzetten van medewerkers voor goede doelen. Kijk voor meer informatie op www.vanlanschotkempen.com/vlkf.

Transparantie en externe rankings

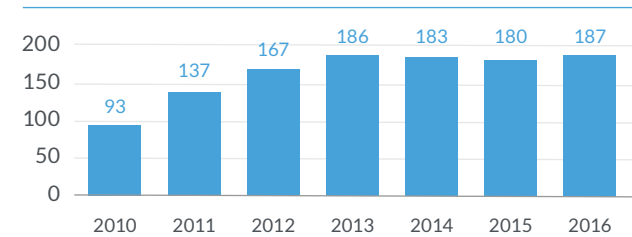
Jaarlijks publiceren we een geïntegreerd jaarverslag (zie www.vanlanschotkempen.com/vo-rapportages-en-externe-beoordeling). Dit verslag is geverifieerd door een externe accountant en is opgesteld volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative ('Comprehensive').

Diverse externe partijen beoordelen periodiek ons beleid en resultaten ten aanzien van verantwoord ondernemen.

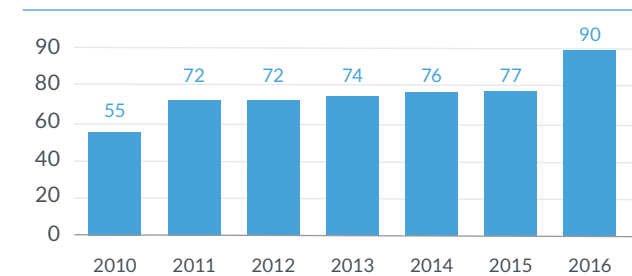
- Onderzoeksbureau Forum Ethibel heeft ons beloofd met een Forum Ethibel Certificaat. Een bevestiging dat wij ons eigen beleid naleven. Forum Ethibel is een Belgische NGO die bedrijven beoordeelt op ethiek en duurzaamheid.
- Ratingbureau Sustainalytics plaatst ons op de eerste plaats in de peergroep van middelgrote banken. Sustainalytics beoordeelt bedrijven op duurzaamheid.
- In de Transparantiebenchmark, een vergelijkingsinstrument van het ministerie van Economische Zaken, nemen wij in 2016 een 9e positie in op een lijst van bijna 250 bedrijven.
- In de Eerlijke Bankwijzer, een initiatief dat Nederlandse banken onderling vergelijkt op duurzaamheid, wisten wij de afgelopen jaren bovengemiddelde scores te behalen.

Figuur 7. Externe rankings van Van Lanschot

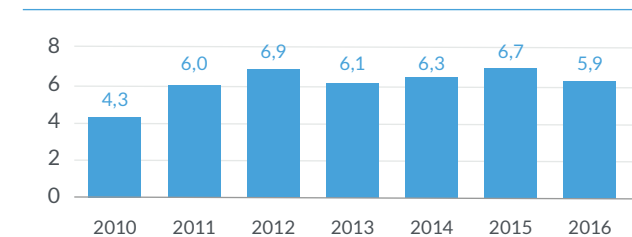
Transparantiebenchmark (score)

Sustainalytics (score)

Eerlijke Bankwijzer (gemiddelde score)*

* De gemiddelde scores heeft Van Lanschot berekend.

Bron: Van Lanschot, 2016

Voetnoten/bronnen

- ¹ European SRI Study 2016, www.eurosif.org. Eurosif (European Sustainable Investment Forum) stimuleert duurzaam en verantwoord beleggen. Eurosif heeft de 'European SRI Transparency Code' ontwikkeld, een benchmark die vermogensbeheerders scoort op transparantie.
- ² In lijn met de definitie van de VBDO rekenen we de fiscaal gefaciliteerde beleggingsfondsen (o.a. de zogenaamde groenfondsen die zijn vrijgesteld van box 3) niet mee onder de duurzame beleggingsfondsen. In deze fondsen werd in 2016 nog eens 1,1 miljard euro door particulieren belegd. Bron: 'Duurzaam sparen en beleggen 2016 – Idealen en vermogen in beheer', www.vbdo.nl.
- ³ Zie bijvoorbeeld het literatuuroverzicht opgesteld door PRI (Responsible investment and investment performance, 19 februari 2016). Klik [hier](#). Een soortgelijk overzicht van meer dan 100 wetenschappelijke studies is te vinden in M. Fulton, B. Kahn en C. Sharples, Sustainable Investing: Establishing Long-Term Value and Performance, 2012.
- ⁴ De Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen is opgesteld voor goede doelen die strenge duurzaamheidscriteria in hun beleggingsbeleid willen toepassen. Zie voor verdere informatie <https://goededoelennederland.nl>

Disclaimer

De informatie die is opgenomen in deze publicatie is uitsluitend bestemd voor algemene doeleinden. Met uw individuele specifieke omstandigheden is geen rekening gehouden. De informatie kan niet worden beschouwd als een juridisch, financieel, fiscaal of ander professioneel advies. Wij adviseren u op grond van de informatie niet meteen tot actie over te gaan en voorafgaand aan uw eventuele actie eerst deskundig advies in te winnen. Deze publicatie is geen aanbod en u kunt aan deze publicatie geen rechten ontlelen.

Bij de totstandkoming van deze publicatie hebben wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de selectie van externe bronnen. Wij kunnen niet garanderen dat de informatie van deze bronnen die in deze publicatie is opgenomen juist en volledig is of in de toekomst zal blijven. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor druk- en zetfouten. Wij zijn niet verplicht de informatie die we hebben opgenomen in deze publicatie te actualiseren of te wijzigen. Alle rechten ten aanzien van de inhoud van de publicatie worden voorbehouden, inclusief het recht van wijziging. Het is niet toegestaan de gegevens in de publicatie geheel of gedeeltelijk te reproduceren, in welke vorm dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Van Lanschot NV.

Overige informatie

Van Lanschot NV is statutair gevestigd aan de Hooge Steenweg 29, 5211 JN te 's-Hertogenbosch, KvK 's-Hertogenbosch nr. 16038212 met btw-identificatienummer NL.004 670632.B.01. Van Lanschot NV is als bank geregistreerd in het Wft-register en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank NV (DNB), Postbus 98, 1000 AB Amsterdam, en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Postbus 11723, 1001 GS Amsterdam. Van Lanschot NV kan optreden als aanbieder van betaal-, spaar- en kredietproducten, als bemiddelaar in verzekeringsproducten en als aanbieder en/of uitvoerder van beleggingsdiensten.

Voor eventuele klachten inzake onze financiële dienstverlening kunt u zich richten tot uw eigen kantoor van Van Lanschot NV, de afdeling Klachtenmanagement van het hoofdkantoor, Postbus 1021, 5200 HC 's-Hertogenbosch of het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD), Postbus 93257, 2509 AG Den Haag.